

Herra Puheenjohtaja

Raskain sydämin minun on jälleen astuttava tähän puhujapönttöön valittelemaan kuntamme liian huoletonta taloudenhoitoa. Ryhmämme kunnallisjärjestön kokouksessa tarjosin jo kamreerille monoa sellaisesta sadunkerronnasta, mitä hän meille siellä esitti, mutta kamreeripa puolustautuikin ja sanoi, että linjat hänen puheisiinsa säätelee kunnanjohtaja, jolle asemansa mukaan kuuluu myös kunnan taloudenjohto. - Paljon helpompihan minunkin olisi elää, kun luottaisin vain hyvään onneen, enkä välittäisi tosinumeroista - niin kuin suurin osa valtuutetuistamme ja kunnanhallituksemme jäsenistäkin tekee. Ja totta puhuen, kyllä äyrinhinnan muodostus on niin vaikea matemaattinen toimenpide, ettei voi vaatiakaan, että sitä lähestulkoonkaan kaikki luottamushenkilöt, jotka siitä ovat vastuussa, osaisivat oikein lukea. Sen vuoksi minusta olisikin välttämätöntä, että virkakunta ei johda tahallaan harhaan luottamushenkilöitä, vaan vaatii, että vastuullisten luottamushenkilöiden on päätettävä kunnan taloudesta vastuullisesti - eikä leikittävä onnella. - Epäilen, että olen vuosikymmenien aikana kasvanut jonkinlaiseen vastuullisuuteen, sillä jos ymmärrän asioitten menevän pieleen, ei omatuntoni salli niistä vaieta.

Uskon vakaasti, että jos kuntalaisille ja verovelvollisille oikein juurta jaksain ja kansanomaisesti selvitetään, niin he kyllä käsittävät, ettei myöskään kunta voi ottaa vastuuttomasti vain velkaa niin paljon kuin suinkin saa, koska silloin lainojen hoitomenot ja korot kasvavat tolkuttomuuksiin. Niihin uppoavilla rahoilla eivät verovelvolliset saa rahoilleen mitään vastiketta. Tällä menolla olemme parin vuoden kuluttua painakaa mieleenne - viimeistään siinä tilanteessa, että otetaan uutta velkaa niin paljon kuin suinkin saadaan ja se kaikki menee entisten velkojen hoitoon. Tähänkin saakka on jo moniaita vuosia kunnassa menetelty siten, että ensin on otettu huolettomasti velkaa ja seuraavana vuonna vasta nostettu veroäyrin hintaa puolella pennillä. Koko korotus on aina mennyt edellisen vuoden velan korkoon. Onko teidän mielestänne tällainen kunnan taloudenhoito todella viisasta taloudenhoitoa?

Eikö olisi parempi, että vähitellen nostettaisiin veroäyrin hintaa ja yritettäisiin vähitellen selvittää vielä vireäksi teollisuuspitäjäksi? Kun nykyään velat ovat 5-7 vuoteen, ei inflaatio niitä enää syö, ei auta syönnillään meitäkään.

Olimme viime syksynä kaikki väärässä, kun määräsimme tämän vuoden tuloista perittävän veroäyrin hintaa. Yksin esitin silloinkin 16 penniä ja te kaikki muut olitte sitä mieltä, että 15,75 riittää. Riittääkö se nyt varmasti teidän mielestänne? Sen hintaan emme voi enää puuttua, koska se on lopullinen äyrinhinta. Totuuden mukaan meidän olisi viime syksynä tullut vahvistaa tämän vuoden tuloista äyrin hinnaksi 17 penniä.

Viime syksynä äyrin lopullista hintaa ensi vuodeksi määrättäessä laskettiin äyrimäärän kasvavan tänä vuonna 9,8 %. Kuinka moni teistä vielä uskoo, että tältä vuodelta äyreja kertyy ensi vuonna näin paljon enemmän kuin tänä vuonna. ² Tänä vuonna laskettiin viime vuodelta äyreja kertyvän 8,5 % enemmän kuin edelliseltä vuodelta, mutta vero- toimisto on ilmoittanut, että pääsemme ~~enintään~~ ^{viime} 7,8 %:n nousuun, jos siihenkään. Verotulokohta on siis talousarviossamme suuresti liioiteltu tulo. Tämä lisätalousarvio pitäisi nyt oikeastaan palauttaa kunnanhallitukselle ja vaatia verotulokohta korjattavaksi totuuden mukaiseksi.

Huomattaa, että olemme saaneet valtiolta ~~tänä~~ ^{viime} vuonna ennakot liian suurina. Voimme pahimmassa tapauksessa joutua palauttamaan tämän vuoden marraskuussa joko 7.100.000 markkaa tai peräti 9.000.000 markkaa riippuen jälkikantojen ja palautusten määristä. Ensi vuoden marraskuussa palautukset nousevat 10.000.000 markkaan todenäköisesti menevät sen ylikin. Veroarviomme ovat viime vuosilta siksi paljon häikissä.

Tämän vuoden lainakustannuksiin ja korkoihin on varattu talousarviossamme lähes 2,5 miljoonaa markkaa. Se on ihan hukkaan menevää rahaa. Jos olisi vähitellen nostettu äyrin hintaa, ei meillä olisi tämän suuruisia korkomenoja, eikä äyrin hintaa tarvitsisi nostaa yli 16 pennin. Kaikki mitä velakvaroin rakennetaan tulee maksamaan puolitoista kertaa niin paljon, mitä kustannukset olisivat, jos maksu tapahtuisi käteisellä. Ei tarvitse mikään kovin viisas verovelvollinen olla, kun ymmärtää, että jokainen ennemmin maksaa kenkuttavia veroja, sillä ^{sita} ne ovat aina, vähän enemmän ja saa edes niillä jotain palveluja kuin että muutaman vuoden kuluttua maksaa veroja pakosta puolta enemmän eikä saa sillä toisella puolella mitään vastiketta. ^{tulla se menee laatojen korkoihin} Verovelvollisen vastikkeita ovat sellaiset palvelut kuin lasten päivähoito, vanhusten huolto, sairaalapaikat, joihin voi sairaana turvaantua, koulutuspaikat, hyvä kunnallistekniikka tonttialueilla, hoidetut puistot ja yleensä siistin näköiset ^{puistot} ~~maisemat~~, lasten leikkipaikat, nuorison oleskelu- ja harrastustilat, kulttuurin harrastusmahdollisuudet, kuten kansalaisopistot, näytelmä- ja lausuntaopiskelut, musiikki- ^{luokkakot} ~~tanssi~~ ja monet muut kansalaisten yhteiskunnalta odottamat palvelut. Ne ovat sitä verorahan vastiketta, jota ei saa haaskata taitamattomalla asioitten hoidolla. Tällaiset mainitsemani asiat, jos ne hyvin hoidetaan - lisäävät sitä asumis- viihtyisyyttä, josta paljon puhutaan. Jos kunta vielä pitää huolen, että tietoliikenneyhteydet, halpa sähkön saanti ja tiestö ovat kunnossa halpojen teollisuustonttien ja -hallien lisäksi, voi ryhtyä odottamaan ^{kunnallamme} uusia yrityksiä ja uusia työpaikkoja, joita tarvitsemme kipeästi.

Tällä menolla on ensi vuonna edessä kaikkien harkinnanvaraisten palvelusten karsiminen ja sitä tietä palvelujen heikkeneminen. Se luo epäviihtyisyyttä kuntaan, eikä mitenkään auta meitä rahatilanteessamme ratkaisevasti. On muistettava, että valtionapummekin vähenevät ensi vuonna yhdellä prosentilla, mikä merkitsee meille vajaata miljoonaa, merkitsee 0,2 penniä veroäyriä kohden. Lisäksi sairaaloittemme menot kasvavat huikeasti, koska uusi Valtavallainsäädäntö vähentää sairaaloitten valtionapuja, emmekä huoltotoimeen saa lähellekään menettämiämme valtionapuja, vaikka siellä puolella valtionavut vähän nousevat. Ensi vuoden talousarvioluonnos on laadittu ja se osoittaa 10-12 miljoonan lainan ^{ottoa} ~~oton~~ ^{lisäystä}, vaikka meidän ^{laimanamme} ~~äyrinhinnassamme~~ nyt ^{ovat} ~~on~~ ^{on} ~~lainanesuutta~~ 6,88 penniä ^{veroa} ja ensi vuoden ennuste on 7,18 penniä. ~~joka äyristä on otettu velkaa.~~ Lisäksi meille on tähän saakka syötetty pajunkohtaa, kun aina on kunnanhallituksessa sanottu, että velkamme ei vielä ole ^{edes} ~~ma~~an keskitalossa, mutta äsken esitetty tilasto osoittaa, että jo vuonna 1981 olemme olleet maan keskitasossa, että jo silloin oli asukasta ^a kohden velkaa 1321 markkaa ja tämän vuoden lopussa pääsemme jo lähes 2000 markkaan asukasta kohden. Kyllä siinä on seuraavilla veronmaksajilla maksamista, kun yhtään ei ole vielä huomioitu, josko Tervakoskelle ^{ku} pitäisi jotain varata, Kauriinmaahan menee ainakin 10 miljoonaa, ennenkuin se on myytävässä kunnossa ja asuntomessut pidetty, kunnalliskodin rakentamiseen on vasta varattu pieni suunnittelumääräraha ja terveystakeskuksen vuodeosaton ^{alke-} ~~määrärahan~~ söimme muihin tarkoituksiin. Ja kaikki mahdolliset varaukset on nyt purettu siirtomäärärahoina tähän lisätalousarvioon, vaikka ne olisi kipeästi ~~tsrvittu~~ ensi vuodenkin talousarvion tasapainottamiseen. ~~(Ei usko, että sosiaalimenoistakaan todella säästyy tuota lisätalousarvioon merkittyä 242.000 markansäästöä). Sitäkin ihmettelin, miksi valtuuston käyttö-~~ ~~varoista on pitänyt lain vastaisesti merkitä vaalilautakuntien ylityksiin.~~ ~~Mutta olkoot pikkujut miten tahansa.~~ Tervakosken mahdollisia tarpeita olisin luullut tarvittavan joko tähän lisätalousarvioon tai ensi vuoden vakinaiseen jonkun summan, mutta jos eivät tervakoskelaiset itsekään mitään esitä, niin olkoon sekin kohta sillä. -Kun tiedossa on, että meiltäkin joudutaan makuuttamaan keskussairaalassa lähes 700 markan vuorokausimaksulla joitakin pitkäaikaissairaitakin, kun mihinkään muualle ei mahdu ja keskussairaalan käyttömenot tulevat ylittymään esitän tähän lisätalousarvioon,